

Regionale aanpak werken aan basisvaardigheden 2020-2024

Arbeidsmarktregio Zaanstreek-Waterland

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	3
1.1	Gevolgen van lage basisvaardigheden	3
1.2	Regionaal plan op taalniveau B2	4
2.	Context, feiten en cijfers	4
2.1	Landelijke cijfers	4
2.2	Regionale cijfers	4
2.3	Terugblik op het beleid van de afgelopen jaren	4
2.4	Huidige situatie regiogemeenten	5
3.	Nieuw landelijk beleid	6
3.1	Landelijke doelstellingen voor de aanpak basisvaardigheden 2020 – 2024	6
3.2	Het regionale plan werken aan basisvaardigheden is één van de maatregelen die bijdraagt aan de landelijke doelstellingen	6
3.3	Middelen voor de regionale aanpak werken aan basisvaardigheden	7
3.4	Landelijke afspraken tussen Rijk en VNG tussentijds opgezegd	7
3.5	De regionale aanpak doen we samen met partners en ervaringsdeskundigen	7
3.6	Onze ambities	8
4.	Regionale samenwerkingsagenda	9
4.1	Taal&Werk	9
4.2	Taal&Gezin	9
4.3	Taal bij de NT1-doelgroep	9
5.	Regionale werkagenda	9
6.	Kwaliteit en monitoring	9
7.	Financieel kader	10
7.1	Aanvullende middelen	10
7.2	Besteding middelen 2020	10

1. Inleiding

Werken aan basisvaardigheden is bedoeld voor mensen die grote moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Vaak hebben zij daardoor ook moeite met digitale vaardigheden. Mensen met lage basisvaardigheden, zijn (veelal) geen analfabeten. Ze kunnen wel lezen en schrijven, maar beheersen niet het minimale niveau om volwaardig in de Nederlandse maatschappij te kunnen functioneren. In Nederland zijn er ongeveer 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder met lage basisvaardigheden.

1.1 Gevolgen van lage basisvaardigheden

Niet goed kunnen lezen en/of schrijven heeft grote gevolgen voor het dagelijks leven. Mensen met lage basisvaardigheden hebben bijvoorbeeld moeite met het invullen van formulieren, reizen met het openbaar vervoer en voorlezen aan kinderen. Ook hebben zij moeite met werken met de computer, begrijpen van informatie over gezondheid en zorg, financiële handelingen of overige verplichtingen. Verder is de samenleving de laatste jaren in sterke mate gedigitaliseerd. Steeds meer (overheid)diensten worden alleen nog digitaal aangeboden.

Om goed mee te kunnen doen in onze samenleving zijn er dus basisvaardigheden nodig. Wanneer je informatie niet goed begrijpt is de kans groot dat je minder zelfredzaam, minder sociaal actief en minder gezond bent dan iemand die wel goed kan lezen of schrijven. Bekend is dat mensen met lage basisvaardigheden vaker schulden hebben of in armoede leven. Verder hebben zij lagere gezondheidsvaardigheden en minder kansen op de arbeidsmarkt.

Het kost de maatschappij ook veel geld. Uit onderzoek van PricewaterhouseCoopers blijkt dat deze doelgroep de Nederlandse samenleving ruim 1 miljard euro per jaar kost. Dit komt voort uit hogere gezondheidskosten, uitgaven voor uitkeringen en gemiste belastinginkomsten vanwege lagere productiviteit.

1.2 Regionaal plan op taalniveau B2

We vinden het belangrijk dat we als gemeenten helder communiceren naar onze inwoners. Juist op dit thema. Het is belangrijk dat iedereen onze plannen begrijpt. We hebben geprobeerd het regionaal plan op taalniveau B1 te schrijven, maar zijn er zelf achter zijn gekomen hoe lastig het is om een beleidsplan te schrijven op taalniveau B1.

Taalniveau B1 staat voor eenvoudig Nederlands. De overgrote meerderheid van de bevolking begrijpt teksten op taalniveau B1. Ook mensen die geen (hoge) opleiding hebben gehad. Een tekst op B1-niveau bestaat uit makkelijke woorden die bijna iedereen gebruikt. En uit korte, eenvoudige en actieve zinnen.

We zijn ons er bewust van dat dit beleidsplan mogelijk niet voor iedereen te begrijpen is. Daarom werken we, naast dit beleidsplan, aan een versie die voor iedereen begrijpelijk is.

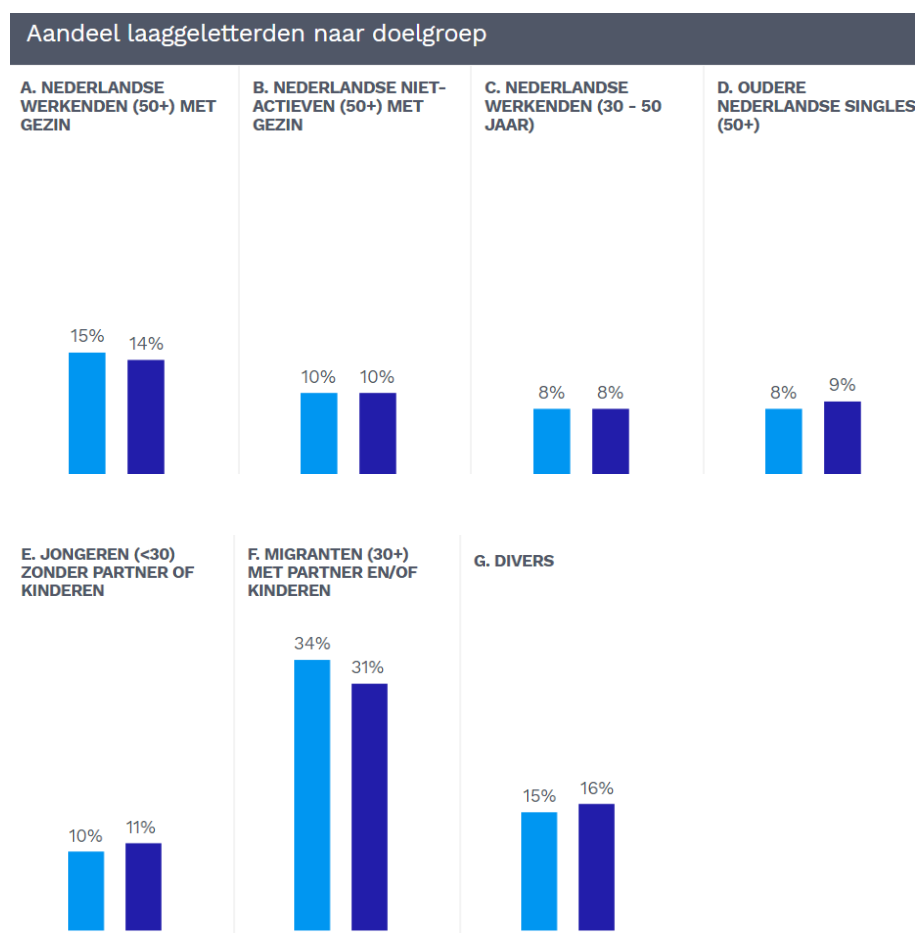
2. Context, feiten en cijfers

2.1 Landelijke cijfers

In Nederland zijn er ongeveer 2,5 miljoen mensen van 16 jaar en ouder met lage basisvaardigheden. Ze worden ook wel laaggeletterden genoemd. Vaak hebben zij ook moeite met digitale vaardigheden. Dat staat gelijk aan 12% van de Nederlandse bevolking, dus ongeveer 1 op de 8 mensen in Nederland. Bij ongeveer 65% van hen is Nederlands de moedertaal. Bijna 1,8 miljoen laaggeletterden zijn tussen de 16 en 65 jaar oud. Meer dan de helft van deze groep (57%) werkt wel.

2.2 Regionale cijfers

- In Zaanstreek/Waterland (A) is ongeveer 11% van de bevolking laaggeletterd
- In Nederland is ongeveer 12% van de bevolking laaggeletterd

Zaanstad zit met 16% boven het landelijke gemiddelde. Purmerend (9%), Beemster, Edam-Volendam, Landsmeer, Oostzaan, Waterland en Wormerland (allen 6%) zitten hieronder. In de afbeelding hierboven kunt u regionaal het aandeel van mensen met lage basisvaardigheden per doelgroep zien.

2.3 Terugblik op het beleid van de afgelopen jaren

De gemeenten in onze regio werken al langer samen aan volwasseneducatie. Sinds 1 januari 2015 voeren wij het regionaal plan volwasseneducatie uit. In dit plan wordt aangegeven welke gezamenlijke visie de regiogemeenten hebben op volwasseneducatie en welke activiteiten bekostigd worden. Het gaat bijvoorbeeld om formeel en non-formeel taalaanbod. Formeel taalaanbod is het taalaanbod dat op een systematische manier toewerkt naar het behalen van een diploma. Non-formeel taalaanbod kan in verschillende vormen plaatsvinden en wordt niet altijd afgesloten met een taaldiploma. Denk bijvoorbeeld aan een taalcafé in de Bieb.

Ook wordt aangegeven welke doelen de gemeenten hebben en wat de coördinerende rol is van de centrumgemeente. Er is in de regio veel geïnvesteerd in een goed werkende taalketen. Wat we hebben opgebouwd en wat goed werkt laten we niet los. We bouwen hierop voort naar een nog effectiever en bredere aanpak.

2.4 Huidige situatie regiogemeenten

Naast de regionale samenwerking kent iedere gemeente ook zijn eigen lokale praktijk. In deze paragraaf leest u (per thema) verschillende voorbeelden van maatregelen die de afgelopen jaren zijn ingezet.

Taal&Werk:

- Het Regionale Taalakkoord is opgericht. Een samenwerkingsverband van ongeveer 25 partners die taal op de werkvloer stimuleren. Zaanstad, Purmerend en Waterland zijn al partner in het Taalakkoord;
- Gemeenten zoeken de aansluiting met de Participatiewet door verbinding- en samenwerking met medewerkers re-integratie te leggen. De lokale inrichting ziet er voor iedere gemeente anders uit. Zo zijn er in de regio Zaanstreek-Waterland diverse leerwerkbedrijven actief waarmee wordt samengewerkt.

Taal&Gezin:

- In Landsmeer, Edam-Volendam, Beemster en Purmerend wordt er aandacht aan gezinnen gegeven met een taalhelpvraag door middel van de VoorleesExpress. Het programma richt zich op het hele gezin. Vrijwilligers komen voor een periode van 20 weken bij het gezin thuis voorlezen. Ook in Zaanstad, Waterland, Oostzaan en Wormerland worden voorleestrajecten aangeboden;
- Er zijn in Edam-Volendam, Landsmeer en Purmerend oudercafés binnen de kinderopvang en scholen opgestart. Ouders (met een taalachterstand) worden op laagdrempelige wijze betrokken met als doel het taalniveau van de ouders te verbeteren en meer kennis en begrip te creëren, ouderbetrokkenheid te ontwikkelen en waar nodig ondersteuning te bieden;
- In zowel Wormerland als Oostzaan worden taalcafés gehouden op school of in de bibliotheek;
- In Beemster, Landsmeer, Oostzaan, Purmerend, Edam-Volendam en Wormerland is Boekstart opgestart. Boekstart stimuleert de taalontwikkeling van kind, peuter of dreumes;
- In Wormerland worden taalsprekuren gehouden;
- Met de onderwijsbesturen in Zaanstad is gekozen om de komende jaren 'Taalontwikkeling' als speciaal aandachtspunt te hebben in het onderwijs.

Taal bij de NT1-doelgroep:

- In de bibliotheek van Purmerend is er een Waterlandse NT1 groep die ambassadeurs zijn om te helpen dienstverlening van bedrijven qua taal te verbeteren;
- In bibliotheken wordt in individueel of groepsverband op informele wijze aan (digi)taalvaardigheden gewerkt. Daarnaast is een boekencollectie en leermateriaal op maat beschikbaar.

Algemeen:

- Alle gemeenten zijn zich bewust van het belang van begrijpelijk communiceren met inwoners. Zaanstad en Edam-Volendam zijn actief bezig om alle schriftelijke communicatie van de gemeente om te zetten in B1-niveau. Purmerend en Beemster zijn hier de afgelopen jaren al mee aan de slag gegaan;
- Er is aandacht besteed aan het ondersteunen en stimuleren van de lokale teams in het herkennen, signaleren en bespreekbaar maken van lage basisvaardigheden;
- Er zijn in Landsmeer, Purmerend, Edam-Volendam en Zaanstad goedlopende lokale taalketen overleggen met samenwerkingspartners. Daar wordt kennis uitgewisseld, maar ook gezamenlijk activiteiten ontwikkeld;
- Er zijn in de regio diverse praat-, lees- of schrijfgroepen. Deze groepen worden begeleid door vrijwilligers. Doel van de groepen is het verbeteren en oefenen van de taal. Daarnaast kennis opdoen over onze maatschappij en sociale inclusie.

3. Nieuw landelijk beleid

3.1 Landelijke doelstellingen voor de aanpak van werken aan basisvaardigheden 2020 - 2024

Het Rijk investeert van 2020-2024 bijna 125 miljoen euro in extra maatregelen voor de aanpak van basisvaardigheden. Daarvoor zijn in de Kamerbrief 'Samen aan de slag voor een vaardig Nederland' van 18 maart 2019 drie hoofddoelstellingen benoemd:

Doelstelling 1: Méér mensen bereiken met een aanbod op maat, vooral de groep met Nederlands als moedertaal.

Het Rijk wil dat het bereik aantoonbaar groeit, in het bijzonder onder de groep met Nederlands als eerste taal. De deelnemers aan het lesaanbod zouden een betere afspiegeling van de doelgroep als geheel moeten vormen. In het aanbod zou de (leer)behoefte en doelgroep aantoonbaar gedifferentieerd dienen te worden en zou er sprake moeten zijn van meer maatwerk.

Doelstelling 2: Weten wat werkt: investeren in kwaliteit.

Het Rijk wil méér kennis en méér transparantie over de kwaliteit en de effectiviteit van het ondersteuningsaanbod. Zowel voor wat betreft trajecten basisvaardigheden voor volwassenen als de inzet op leesplezier en leesmotivatie bij kinderen. In het bijzonder in laagtaalvaardige gezinnen. Er zou een betrouwbaar beeld per regio moeten komen van het bereik, het type en de kwaliteit van het aanbod en de effectiviteit van verschillende interventies.

Doelstelling 3: Samen aan de slag onder regie van gemeenten.

Het Rijk wil dat gemeenten uiterlijk in 2024 zelfstandig regie voeren over de aanpak van basisvaardigheden. Het Rijk heeft daarbij de volgende ambities:

- Dat gemeenten dit doen als centrale speler in een netwerk van samenwerkende partijen uit aanverwante domeinen zoals onderwijs, werk, gezin en gezondheid.
- Dat de gemeentelijke inzet op het voorkomen van achterstanden goed aansluit op de beschikbare ondersteuning voor volwassenen.
- Dat werkgevers overtuigd zijn van het belang van werknemers met voldoende basisvaardigheden en bereid zijn hierin te investeren.

3.2 Het regionale plan werken aan basisvaardigheden 2020-2024 is één van de maatregelen die bijdraagt aan de landelijke doelstellingen

De hoofddoelstellingen vanuit het Rijk zijn vertaald in concrete maatregelen. Eén van de concrete maatregelen is deze regionale aanpak, waarin gemeenten beschrijven hoe zij komen tot een effectieve aanpak in de regio de komende vier jaar. Om deze aanpak tot stand te brengen en uit te voeren stelt het Rijk aanvullende middelen beschikbaar aan de regio.

Naast extra rijks geld voor gemeenten zijn er landelijke middelen beschikbaar gesteld voor de overige maatregelen. Deze maatregelen zijn bijvoorbeeld gericht op: hulp door ervaringsdeskundigen, landelijke communicatie, contacten met uitvoeringsorganisaties, voortijdige schoolverlaters, werkenden, preventie via leesbevordering bij kinderen met focus op laagtaalvaardige gezinnen, experimenten. De landelijke ondersteuning vanuit Stichting Lezen&Schrijven wordt vraaggericht aangeboden en er komt een onafhankelijk expertisecentrum.

3.3 Middelen voor de regionale aanpak werken aan basisvaardigheden

De regio Zaanstreek-Waterland ontvangt vanaf 2020 middelen vanuit het Rijk voor de regionale aanpak. De bijdrage die de arbeidsmarktregio Zaanstreek-Waterland in de periode 2020 tot en met 2024 van het Rijk ontvangt is ongeveer 130.000 euro per jaar.

Deze middelen komen boven op het structureel budget voor volwasseneducatie, dat de regio via Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB) vanuit het Rijk ontvangt. Vanuit dit structurele WEB-budget wordt het taalaanbod bekostigd. De gemeenten in de arbeidsmarktregio Zaanstreek-Waterland ontvangen in 2020 voor volwasseneneducatie in totaal 1.172.967 euro van het Rijk.

Dit regionale plan beschrijft waar we de aanvullende middelen vanuit het Rijk voor inzetten en wat we daarvoor extra zullen doen in de regio. Daarnaast blijven we ons, zoals we dat al deden, inzetten voor een passend taalaanbod, dat gefinancierd wordt vanuit de structurele WEB-middelen.

3.4 Bestuurlijke afspraken tussen Rijk en VNG zijn tussentijds opgezegd

Op 30 juni 2020 heeft de VNG de landelijk gemaakte afspraken over laaggeletterdheid opgezegd. Een aantal maanden was onduidelijk of de bestuurlijke afspraken in een andere vorm zouden worden voortgezet. En wat dit dan zou betekenen voor de middelen en het regionale plan. Inmiddels is duidelijk dat er waarschijnlijk geen nieuwe bestuurlijke afspraken komen. Omdat de minister geen meerjarige toezegging kan doen voor indexering van het reguliere WEB-budget. Het bestuursakkoord met extra budget en landelijke maatregelen waren in eerste instantie de basis voor het regioplan. Die basis is nu weggevallen.

Wel is toegezegd dat regio's de aanvullende middelen blijven ontvangen tot 2024. Daarom willen we als regio alsnog het regionale plan basisvaardigheden laten vaststellen. Zij het later dan gepland. Ondertussen gaat het werk in de uitvoeringspraktijk gewoon door. En geven we met partners lokaal handen en voeten aan de thema's in het regionale plan.

3.5 De regionale aanpak doen we samen met partners en ervaringsdeskundigen

Regionale samenwerking biedt kansen om krachten te bundelen en effectief op te treden bij de organisatie van een beter en meer divers taalaanbod. Gemeenten helpen elkaar door kennis en ervaringen te delen, door het werven van cursisten en het bieden en begeleiden naar een passend taalaanbod. Aandachtspunten bij de regionale samenwerking zijn de verschillende visies en lokale werkwijzen. Dit staat een goede samenwerking niet in de weg, daar is ruimte voor en gemeenten kunnen daarin alleen maar van elkaar leren.

Alle regiogemeenten zien het belang van een goede samenwerking en zetten zich in om de doelstellingen gezamenlijk tot stand te brengen.

De gemeenten willen en kunnen de aanpak van werken aan basisvaardigheden voor de komende vier jaar niet alleen tot stand brengen. Daar zijn de taalpartners en ervaringsdeskundigen bij nodig. Ook omdat er in de regio al veel maatregelen worden ingezet op het gebied van taal is het belangrijk om samenwerking te zoeken en verbindingen te leggen.

Als startpunt voor deze aanpak zijn de regiogemeenten eerst met de samenwerkingspartners om tafel gegaan. In 2019 is met ongeveer 25 taalpartners uit de regio nagedacht over een effectieve aanpak van werken aan basisvaardigheden voor de komende vier jaar. Alle belangrijke (taal)partners waren vertegenwoordigd; bibliotheken, taalhuizen, taalaanbieders, onderwijs, kinderopvang, GGD en werkgevers. Centraal stonden vragen als:

- Wat gaat al goed in de regio?
- Waar zien we kansen voor verbetering?
- Wat kunnen partners zelf doen?
- En wat kunnen regiogemeenten daarin doen?

Ervaringsdeskundigen en taalambassadeurs

In 2019 zijn de regiogemeenten ook op bezoek geweest bij een NT1-groep in Purmerend. Met hen is een leerzaam en soms ook confronterend gesprek gevoerd over wat het betekent om niet goed te kunnen lezen en schrijven en waar je dan tegenaan loopt in je dagelijks leven. Zij vertelden hoe zij tot het volgen van taallessen zijn gekomen. Ook spraken ze hun ideeën uit over hoe er meer mensen bereikt en geholpen kunnen worden die ook moeite hebben met lezen en schrijven.

De ideeën en informatie die is opgehaald bij (taal)partners en ervaringsdeskundigen vormen de basis van het regionaal plan. Zonder hen hadden de regiogemeenten hun visie op de aanpak niet op deze manier kunnen maken.

We streven ernaar om bij onze activiteiten altijd aandacht te hebben voor de inzet van taalambassadeurs en ervaringsdeskundigen om de dienstverlening te verbeteren.

Zij kunnen het beste aangeven waar zij tegenaan lopen. En hoe we hen kunnen helpen. Daar kunnen gemeenten en andere organisaties hun voordeel mee doen. Zo kunnen brieven bijvoorbeeld snel op begrijpelijke taal getest worden door ervaringsdeskundigen. Of kunnen ervaringsdeskundigen met medewerkers in gesprek en vertellen hoe het is om laaggeletterd te zijn. Als gemeenten willen we laten zien dat we het werken met taalambassadeurs steunen en inzetten. Daarmee willen we ook andere organisaties aanzetten om structureel met dit onderwerp aan de slag te gaan.

De ervaringsdeskundigen bieden graag hun hulp aan, het geeft hen het gevoel nuttig te zijn en ze worden voor vol aangezien. En dat is nu net waar het vaak aan schort. Ze voelen zich doorgaans minderwaardig, juist ten opzichte van professionals die vaak, al dan niet bewust, moeilijke taal gebruiken.

3.6 Onze ambities

We willen een inclusieve regio zijn, waar iedereen gelijke kansen heeft. Om dat te bereiken hebben we een aantal ambities geformuleerd.

Hoger bereik van het taalaanbod, met speciale aandacht voor de NT1-doelgroep

We willen meer mensen bereiken die zijn opgegroeid met Nederlands als moedertaal (NT1-doelgroep). Door schaamte, taboe en aangepast functioneren is deze doelgroep moeilijk te vinden. Dat hebben we de afgelopen jaren al gemerkt. De meeste cursisten in onze regio zijn NT2'er, volwassenen die Nederlands als tweede taal leren.

- Onze aanpak moet uiteindelijk bijdragen aan een groei van het aantal deelnemers aan de taallessen. Tegelijk staren we ons niet blind op alleen de aantallen. Een effectieve aanpak, zeker voor de NT1- doelgroep, heeft tijd nodig. Bovendien richt deze aanpak zich ook op het bespreekbaar maken van lage basisvaardigheden zodat schaamte en taboe minder wordt.
- Daarnaast richten we ons op het herkennen van de doelgroep en maken we gebruik van vindplaatsen en netwerken zoals bijvoorbeeld familie, burens, werk, sociaal netwerk en school. Wij zijn tenslotte blij als wij iedere inwoner, op maat en behoefte, kunnen helpen met taal. Ook als deze inwoner niet naar de officiële taallessen gaat, maar hierdoor wel zelfredzamer wordt en beter mee kan doen binnen onze maatschappij.

We werken aan een integrale aanpak

Omdat het hebben van lage basisvaardigheden raakt aan verschillende leefgebieden en dus verschillende problematiek, kiezen we als regio, voor een integrale aanpak. Een integrale aanpak is noodzakelijk om de doelgroep zo dichtbij mogelijk te vinden en door een breder aanbod zo goed mogelijk te kunnen helpen. De komende jaren leggen we dan ook verder de verbinding met Onderwijs, Participatie en Inburgering.

Het taalaanbod dat georganiseerd wordt vanuit de structurele WEB-middelen is voor niet-inburgeraars. Inburgeraars maken op dit moment gebruik van ander taalaanbod. Vanaf 2022 worden gemeenten verantwoordelijk voor het inburgeringsbeleid en daarmee ook voor het taalaanbod voor inburgeraars. Ondanks dat het gescheiden geldstromen blijven vanuit het Rijk, biedt het kansen om te onderzoeken hoe het taalaanbod zo goed mogelijk in samenhang met elkaar georganiseerd kan worden. En hoe deze twee beleidsterreinen elkaar wederzijds kunnen versterken.

We werken vanuit een duurzaam lokaal en regionaal netwerk

In onze regio zagen we de afgelopen jaren al een sterke taalketen ontstaan. Er zijn lokale netwerken waar (taal)partners met elkaar samenwerken om te komen tot signalering, werving, toeleiding en scholing van cursisten. Een duurzaam lokaal- en regionaal netwerk is ons uitgangspunt met als doel, waar nodig en mogelijk, de taalketen verder te verbinden en te versterken.

We weten wat de kwaliteit van het taalaanbod is

We vinden in de regio dat monitoring van het taalaanbod eenvoudig en effectief moet zijn. Het moet voor onze (taal)partners geen onnodige administratieve last zijn. We willen als gemeenten volgen hoeveel mensen we bereiken en op welke manier zij effectief geholpen worden.

Onze plannen zijn haalbaar

We gaan als regio voor een effectieve aanpak van lage basisvaardigheden. We realiseren ons ook dat we in vier jaar niet alles kunnen aanpakken. We kiezen er daarom voor om een aantal dingen goed te doen, in plaats van alles een beetje. Dit geeft de (taal)partners en ons een duidelijke focus.

Naast dat we doorlopend taalaanbod organiseren en met elkaar aan de slag zijn willen we binnen de taalketen dat er een beperkt aantal thema's centraal staan waar we ook extra geld en tijd voor uittrekken. Deze thema's worden vastgesteld nadat we in de regio in gesprek zijn geweest met onze (taal)partners en ervaringsdeskundigen.

4. Regionale samenwerkingsagenda

In hoofdstuk 3 zijn de ambities van de regio benoemd. Die ambities willen we waarmaken door de komende jaren in te zetten op drie thema's: Taal&Werk, Taal&Gezin en Taal bij de NT1-doelgroep.

4.1 Taal&Werk

Een betere taal- en rekenvaardigheid versterkt iemands arbeidsmarktpositie en zelfredzaamheid. Je vindt sneller een baan en kunt veiliger werken. Het is ook een preventiemiddel om baanbehoud en dus duurzame werkgelegenheid te creëren. In veel bedrijven werken mensen met lage basisvaardigheden zonder dat werkgevers of collega's dit weten.

Door in te zetten op dit thema willen we meer bekendheid geven aan het belang van taalbeheersing op de werkvloer en werkgevers stimuleren zich hiervoor in te zetten. Tegelijkertijd hebben we als gemeenten ook aandacht voor taal op onze eigen werkvloer. We willen dat onze eigen medewerkers en medewerkers bij leerwerkbedrijven het hebben van lage basisvaardigheden kunnen herkennen en signaleren.

4.2 Taal&Gezin

Taalstimulering en ouderbetrokkenheid spelen een belangrijke rol in het schoolsucces van kinderen en dus bij de preventie van lage basisvaardigheden. Het speelt bovendien een rol bij het vergroten van kansengelijkheid. Kinderen van ouders met lage basisvaardigheden, hebben een grotere kans om zelf later ook tot deze doelgroep te behoren.

Daarnaast is niet goed kunnen lezen en rekenen slecht voor het zelfvertrouwen van kinderen. Ook weten we dat er steeds meer jongeren zijn met een leesachterstand. Die zorgen zijn er ook in onze regio. We gaan preventief aan de slag en leggen waar mogelijk de verbinding met het onderwijsachterstandenbeleid (OAB), Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE) en de aanpak Voor- en Vroegtijdig Schooluitval (VSV). Door in te zetten op het hele gezin willen we ouders met lage basisvaardigheden bereiken en tegelijkertijd voorkomen dat er in de toekomst nog meer bijkomen.

4.3 Taal bij de NT1-doelgroep

Zowel landelijk als in onze regio zien we dat het moeilijk is om mensen met Nederlands als moedertaal, die lage basisvaardigheden hebben, te bereiken. De komende jaren willen we extra aandacht hebben voor deze doelgroep. Hierbij richten we ons niet alleen op de NT1-cursist zelf, maar ook op bewustwording in de omgeving. Daarnaast moet er een passend (taal)aanbod zijn voor NT1-cursisten.

5. Regionale werkagenda

Dit regionale plan is een plan op beleidsniveau. In de regio werken we daarnaast met een uitvoeringsagenda. Daarin leggen we vast wat we concreet doen en hoe we de middelen besteden die er zijn. In dit regionale plan was eerder al te lezen dat er lokaal al veel gedaan wordt met bovenstaande thema's. Samen met onze samenwerkingspartners willen we de aanpak op deze thema's versterken en uitbreiden. 2020 en 2021 gebruiken we om verder te onderzoeken welke maatregelen precies nodig zijn op de thema's.

Wat we sowieso gaan doen:

- Uitvoering Regionaal Taalakkoord: de regio maakt middelen vrij voor de uitvoering van het Regionaal Taalakkoord;
- Monitor: we starten een monitor, waarmee we de kwaliteit en de impact van het taalaanbod nog beter in kaart krijgen;
- Een bewustwordingscampagne: in 2022 organiseren we een fysieke bewustwordingscampagne. Hiermee vragen we meer aandacht voor het belang van het beheersen van basisvaardigheden en het signaleren van laaggeletterdheid. In 2021 kijken we of we online al kunnen starten met deze campagne.

Naast deze regionale maatregelen, wordt in de lokale taalketens gekeken hoe we ook op lokaal niveau verder uitvoering geven aan de gekozen thema's. In alle activiteiten houden we rekening met de maatregelen die op dat moment gelden door Covid-19. Daardoor kan het zijn dat sommige activiteiten later of met een andere invulling plaatsvinden.

Ieder jaar maken we in de regio op ambtelijk niveau een uitvoeringsagenda met daarin een beschrijving van de concrete maatregelen, de middelenverdeling en monitoring van de maatregelen.

6. Kwaliteit en monitoring

Kwaliteit

Onderdeel van de landelijke aanpak basisvaardigheden is de monitoring en kwaliteit van het taalaanbod. Er komt een landelijke handreiking die helpt in het gesprek over kwaliteit van het non-formele aanbod. In de regio leggen we de handreiking naast ons werk en de bestaande aanpak voor het non-formele aanbod. Waar nuttig en nodig maken we gebruik van de handreiking. Op dit manier verbeteren we de kwaliteit van het bestaande taalaanbod. Het formele taalaanbod staat en blijft onder toezicht van de Inspectie van het Onderwijs. Daarnaast voeren we in de regio ook periodiek gesprekken over de voortgang en kwaliteit van de taallessen.

Monitoren van het taalaanbod

In de regio Zaanstreek-Waterland starten we met de monitor van Maurice de Greef. De Greef is hoogleraar en heeft een leerstoel bij de Vrije Universiteit Brussel. Veel arbeidsmarktregio's in het land werken met deze monitor. De monitor bestaat uit een registratiedeel en een impactdeel. Met het registratiedeel is er inzicht in het aantal kandidaten dat we bereiken met het taalaanbod. Het impactdeel geeft ons inzicht in de impact en het resultaat van het taalaanbod voor onze inwoners. De vragenlijsten kan op verschillende thema's de impact meten. Bijvoorbeeld: wat is de impact van deze taal cursus op de gezondheid, de assertiviteit of de financiële vaardigheden van de deelnemer? De monitor kan ingezet worden voor zowel het formele als het non-formele taalaanbod. Daarmee willen we als regio een completer beeld krijgen van het bereik en het effect van ons taalaanbod. Ook op andere levensdomeinen van de inwoner. De intentie is om de monitor in te zetten van 2021-2024, zodat we over meerdere jaren het effect kunnen zien.

Vanuit de landelijke aanpak basisvaardigheden wordt door het CBS data verzameld voor een landelijke monitor. De monitoring van de Maurice de Greef voldoet aan het eisen van het rijk en sluit aan op de gegevens die het CBS nodig heeft. Hiermee voorkomen we dat we zaken dubbel doen.

7. Financieel kader

7.1 Aanvullende middelen

De arbeidsmarktregio Zaanstreek-Waterland ontvangt in 2020 vanuit het Rijk ongeveer 130.000 euro aan extra middelen voor de regionale aanpak. Dit bedrag zal de komende jaren iets oplopen. De exacte bedragen voor de jaren 2021 – 2024 zijn echter nog niet bekend, daarom gaan we in onderstaand overzicht veiligheidshalve uit van het toegekende bedrag in 2020.

2020	2021	2022	2023	2024
129.992 euro	129.992 euro	129.992 euro	129.992 euro	129.992 euro

Waar mogelijkheden liggen om aanvullend te financieren, zullen we daar zoveel mogelijk gebruik van maken. Denk bijvoorbeeld aan de subsidiemogelijkheden vanuit het programma Tel mee met Taal. Daarmee voorkomen we dat we dubbel werk doen. En we willen stimuleren dat lage basisvaardigheden als thema wordt meegenomen in andere domeinen en bij andere partijen zodat het na 2024 een vast aandachtsgebied is in het werken bij een gemeente. Hiernaast willen we dat de aanpak niet afhankelijk is van deze tijdelijke regionale middelen.

7.2 besteding middelen 2020

De middelen voor 2020 zijn ingezet voor een regionaal projectleider die helpt de regionale aanpak tot stand te brengen. Daarnaast zijn we dit jaar geconfronteerd met de Corona-crisis. De gevolgen van deze crisis kunnen we nog niet geheel overzien. Maar dat het gevolgen heeft, is zeker. Zo kunnen cursisten die nu taallessen volgen bijvoorbeeld geen examen doen. Er zijn examentrainingsgroepen gestart zodat de cursisten taallessen kunnen blijven volgen in afwachting van hun examen.

Daarnaast kiezen we ervoor om in 2020 vooral in te zetten op het versterken van wat er al is. Denk daarbij aan onderzoeken hoe we de oudercafés kunnen versterken en hoe we het bestaande netwerk van het Regionaal Taalakkoord kunnen ondersteunen. Daarbij willen we dit najaar een start maken met een bewustwordingscampagne over lage basisvaardigheden. Zodat steeds meer inwoners, maar ook werkgevers, hulpverleners etc. lage basisvaardigheden signaleren, herkennen en bespreekbaar maken.

Daarmee willen we de schaamte rond dit onderwerp verminderen. En hopen we meer inwoners te bereiken met onze taallessen. We hebben hierbij speciaal aandacht voor de NT1-doelgroep. Daarmee maken we in 2020 al een begin met inzet op de drie thema's Taal&Werk, Taal&Gezin en Taal bij de NT1-doelgroep. De precieze inzet van de middelen zal ook verder uitgewerkt worden in een werkagenda voor 2021.